

УДК 132.8
ББК 31.4.(5 Укр)

Павлова Г.Є., Васільєва Л.М., Бондарчук Н.В.
**ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТА ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА
ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА**

Дніпропетровський державний
аграрний університет,
Міністерство аграрної політики України,
кафедра обліку і аудиту,
49000, м. Дніпропетровськ, вул. Ворошилова, 25,
тел.: (067) 7263315,
e-mail: pavgalinae@yandex.ru

Анотація. У статті розглянуто документальне відображення господарських операцій з виробництва продукції тваринництва, а також ведення бухгалтерського обліку виробництва продукції тваринництва в контексті П(С)БО № 30 “Біологічні активи”.

Ключові слова: тваринництво, виробництво продукції, облік, первинний документ, біологічні активи, реєстри бухгалтерського обліку.

Annotation. A display documenting business transactions with livestock production, and accounting, livestock production in the context P (s) BU number 30 “Biological Assets”.

Key words: livestock, vyrobnyctvo production, accounting, primary documents, biological assets, accounting registers.

Вступ. Технологічний процес бухгалтерського обліку розпочинається з виявлення, вимірювання і реєстрації фактів, дій і подій з метою отримання інформації про господарські операції. Документація виступає як спосіб первинного спостереження за діяльністю підприємства і є важливою ланкою технології обліку. Без належно оформленого документа не може бути здійснено бухгалтерського запису, також від цього залежать повнота й достовірність облікової інформації. У бухгалтерському обліку весь час відбуваються зміни, що пов’язані із законодавством і новаторством. Не обминули вони й сільськогосподарське виробництво. Першого січня 2007 року ввійшли в дію П(С)БО № 30 “Біологічні активи”. Згідно із цим документом визначені біологічні активи й сільськогосподарська продукція та їх класифікація, відображені зміни обліку надходження біологічних активів, оцінка біологічних активів на дату балансу, оцінка сільгосппродукції та додаткових біологічних активів при первісному визнанні, доходи й витрати сільськогосподарської діяльності.

Постановка завдання. Метою написання статті є дослідження проблеми документального оформлення та ведення обліку виробництва продукції тваринництва.

Необхідно визначити основні передумови обліку на сільськогосподарських підприємствах у контексті дії П(С)БО № 30 “Біологічні активи”.

Результати. Первинні документи – це письмові свідоцтва, що фіксують і підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження і дозволи адміністрації на їх проведення.

Реєстри бухгалтерського обліку – це носії певного формату у вигляді відомостей, книг, журналів, машинограм тощо, призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого накопичення, групування та узагальнення інформації з первинних документів, що прийняті до обліку [4].

Документи з моменту їх складання або одержання від інших підприємств до передачі в архів на зберігання проходять певний шлях. Рух первинних документів на підприємстві регулюється документообігом. Загалом повний цикл руху первинних доку-

ментів включає такі етапи: розробка документа, розподіл за користувачами, оперативне й архівне зберігання.

Основним первинним документом з обліку надходження молока в сільськогосподарському підприємстві є “Журнал обліку надою молока”, який ведеться завідувачем ферми. У ньому щоденно записується кількість корів, що дояться, у кожній доярки, кількість надосного молока вранці, удень й увечері. Завідувач ферми кожного дня визначає відсоток жиру в молоці в кожній групі корів і перераховує прийняте молоко в одновідсоткове й стандартне [3].

“Журнал обліку надою молока” ведеться в одному примірнику протягом 15 днів і зберігається на фермі. Кількість надосного молока та його жирність підтверджує своїм підписом майстер машинного доїння. Для обліку щоденного надходження і витрачання молока протягом місяця на кожній фермі необхідно вести “Відомість руху молока”.

Після завершення звітнього періоду один примірник “Відомості руху молока” разом із “Журналом надою молока” з надходження, “Лімітно-забірними картками”, “Товарно-транспортними накладними” та іншими документами з витрачання молока надаються в бухгалтерію.

Другий примірник “Відомості руху молока” служить підставою для оприбуткування і списання витраченого молока в “Книзі складського обліку” [1].

При одержанні приплоду (телят, поросят) зоотехнік складає у двох примірниках “Акт на оприбуткування приплоду тварин” (ф. № 95). Записи в ньому здійснюються індивідуально щодо кожної голови приплоду великої рогатої худоби, а щодо поросят – загалом із зазначенням статі. Обидва примірники передаються в бухгалтерію: один – на наступний день після його складання, а другий у кінці місяця разом із “Звітом про рух худоби і птиці на фермі” (ф. № 102) після того, як на його підставі будуть зроблені записи в “Книзі обліку руху худоби і птиці на фермі” (ф. № 34) і в реєстрах зоотехнічного обліку, а також нарахована заробітна плата тваринникам [4].

Для оприбуткування продукції тваринництва використовують ряд документів. Ці документи наведені на рис. 1.

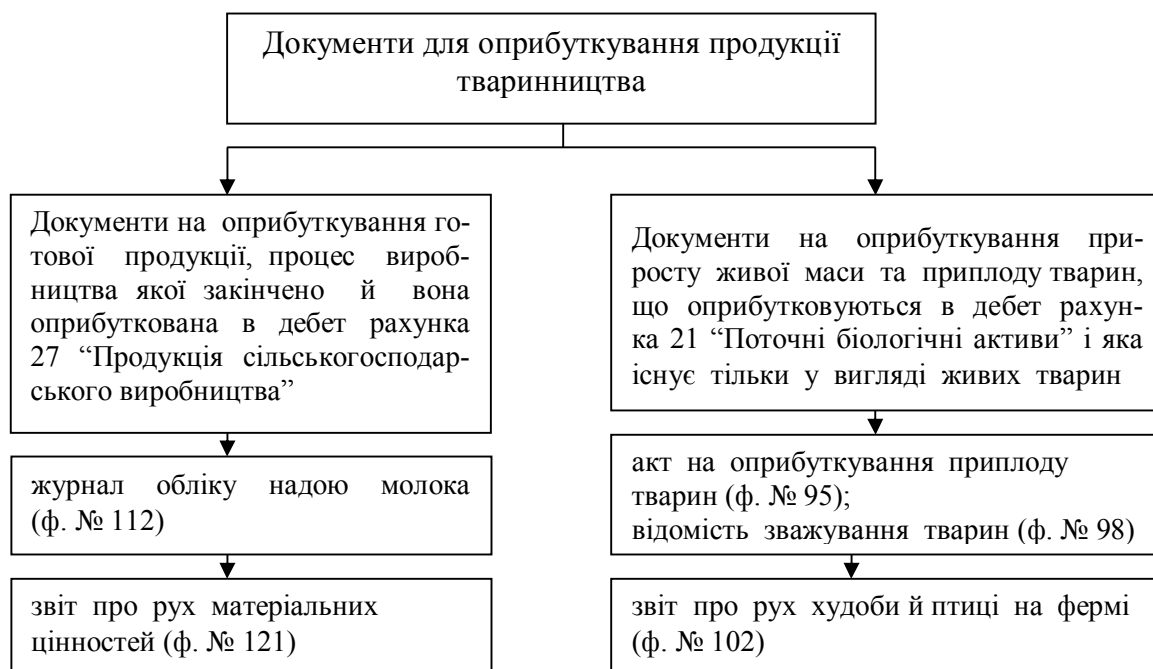

Рис. 1. Документи для оприбуткування продукції тваринництва

Продукцією вирощування молодняка і тварин на відгодівлі є приріст живої маси поголів'я. Молодняк і відгодоване поголів'я великої рогатої худоби й свиней обов'язково зважують щомісяця, а також при переведенні в наступну вікову групу, з ферми на ферму, від однієї матеріально відповідальної особи до іншої, у момент забою, продажу. Результати зважування молодняка і тварин на відгодівлі відображають у "Відомості зважування тварин" (ф. № 98), яку складає зоотехнік при щомісячних, періодичних і вибіркових зважуваннях тварин у підзвіті кожного скотаря, свинарки тощо.

Приріст живої маси необхідно визначати на підставі "Розрахунку визначення приросту" (ф. № 98а). Його складає завідувач ферми щомісяця на підставі даних відомостей зважування тварин і документів на надходження та вибуття худоби загалом по фермі та за видами й особами, за якими закріплені тварини [4].

При розрахунку кількості приросту маси до живої маси худоби на кінець звітнього періоду додається жива маса худоби, що вибула протягом звітнього періоду, а з одержаного підсумку віднімають масу худоби, яка надійшла за звітний період, і живу масу худоби, що була на початок звітнього періоду.

Записи про витрати виробництва продукції тваринництва необхідно здійснювати на підставі бухгалтерських документів (рис. 2).

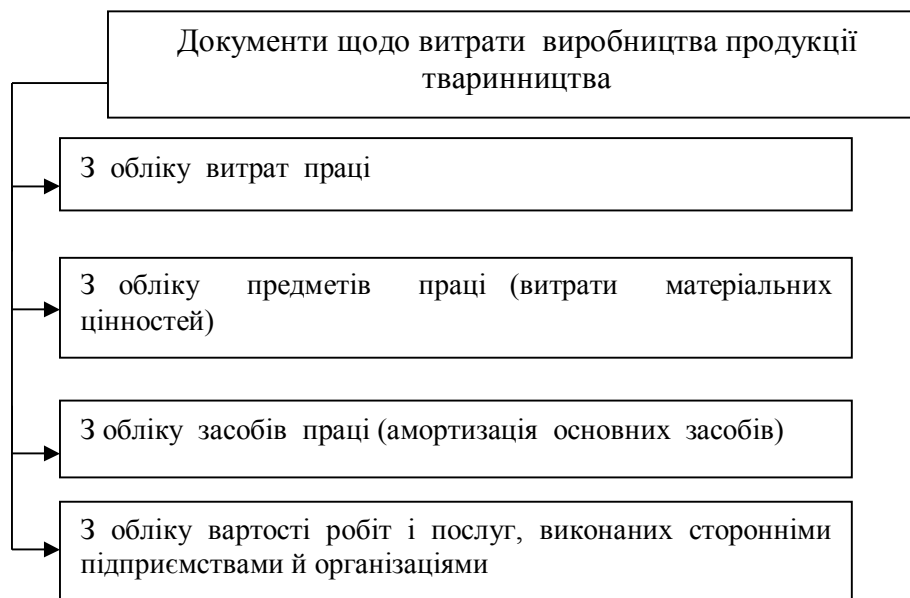

Рис. 2. Документи щодо витрати виробництва продукції тваринництва

Для обліку витрат праці складають розрахунок нарахування заробітної плати (оплати праці) працівникам тваринництва (ф. № 69). Для цього використовують документи, у яких обліковується вихід продукції: журнал обліку надою молока, акт на оприбуткування приплоду тварин, відомість зважування тварин та інші [2].

Виконання ремонтних робіт у тваринництві оформляється нарядами на відрядну роботу (ф. № 70). При почасовій оплаті праці складають таблиць обліку робочого часу (ф. № 64).

В обліку молодняк тварин на вирощуванні з моменту отримання приплоду до переведення їх до складу довгострокових біологічних активів або вибуття, а також тварин на відгодівлі обліковують залежно від оцінки на окремих субрахунках рахунка 21 "Поточні біологічні активи" (раніше на субрахунках 211 "Молодняк тварин на вирощуванні" і 212 "Тварини на відгодівлі") [4].

Довгострокові біологічні активи (наприклад, у свинарстві – основні свиноматки та кабани-плідники) обліковуються залежно від оцінки на окремих субрахунках рахунка 16 “Довгострокові біологічні активи” (раніше на субрахунку 107 “Робоча та продуктивна худоба”). У бухгалтерії сільськогосподарських підприємств тварин обліковують за кількістю голів, живою масою, кількістю та вартістю отриманої продукції від їх утримання.

Для синтетичного обліку витрат і виходу продукції тваринництва використовується субрахунок 232 “Виробництво продукції тваринництва”. Це – активний калькуляційний рахунок, за дебетом якого відображаються витрати на виробництво, а за кредитом – вихід продукції [4].

У бухгалтерії підприємства на основі перевірених “Звітів про рух тварин і птиці на фермі” здійснюють оцінку ПБА, що надійшли та вибули за встановленою методикою і відображають записи за каналами надходження та вибуття за кореспондуючими рахунками в “Журналі-ордері” № 5В с.-г. і відомості.

У “Журналі-ордері” № 5В с.-г. і відомості накопичують дані в розрізі ферм про наявність та рух тварин і птиці за каналами надходження і вибуття поголів’я за місяць та наростаючим підсумком з початку року щодо видів тварин за обліковими групами.

Місячні дані за кожним видом тварин стосовно статеві-вікових груп зазначають у вартісному виразі на початок і кінець місяця, відображають їх рух і переносять до “Оборотної відомості” № 9а с.-г. аналітичного обліку. Підсумкові дані з дебету й кредиту рахунків 212 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю”, і 213 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю”, у розрізі кореспондуючих рахунків переносять на лицевий бік “Журналу-ордера” № 5В с.-г. для подальшого рознесення до “Головної книги”.

Висновки. Отже, основними недоліками первинного обліку виробництва продукції тваринництва є застарілі форми документів, які розроблені й зареєстровані ще в радянські часи, також можемо відзначити незручність у форматі та розміщенні реквізитів у деяких документах. Головним недоліком роботи з первинними документами в господарствах є порушення бухгалтерами правил заповнення документів і відсутність графіка документопотоку в підрозділах, що викликає проблеми в переміщенні документів.

Отже, головним недоліком в обліку, на наш погляд, є те, що в господарствах відсутня система контролю відповідальності. Вважаємо, потрібно запропонувати вести облік витрат на підприємстві за центрами відповідальності. В обліку, думаємо, необхідно вести самим підрозділам “Журнал обліку витрат і доходів ферми (бригади, відділення)”, що дасть змогу визначати понесені перевитрати в даному підрозділі, виправити їх на наступний період і відобразить явну рентабельність кожної підструктури господарства.

1. Атамас П. Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки / П. Й. Атамас. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.
2. Бірюкова О. Облік у тваринництві / О. Бірюкова // Баланс-Агро. – 2005. – № 19. – С. 26–30.
3. Огійчук М. Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник / Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Панченко П. Г. – [3-тє вид., переробл. і доповн.]. – К. : Алерта, 2006. – 878 с.
4. Плаксієнко В. Я. Бухгалтерський облік у сільському господарстві України / [Плаксієнко В. Я., Пісьмаченко Л. М., Павлова Г. Є. та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 490 с.

Рецензент

Васильєва Н.К. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій Дніпропетровського державного аграрного університету.